

'Glasheldere Alternatieven'

Tweede Tussenrapportage

Commissie Herstructurering Glastuinbouw

's-Gravenhage
februari 2001

Voorzitter

Commissieleden

Secretaris

Drs. P. Bukman
F.H. Hoogervorst (LTO-Nederland)
Ir. J.M. Gerritsen (LTO-Nederland)
Drs. J.P. van der Jagt (VROM-RPD)
Mw. Ir. A.M. Burger (LNV-DL)
Ir. P.W.J. Raven (LNV-DL)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Projectmatige Ontwikkeling van Duurzame Glastuinbouw	7
2.1 Duurzame Glastuinbouw	7
2.2 Projectmatige Ontwikkeling	8
3. Ruimte voor glas	11
4. Resultaten Bestuurlijk Afsprakenkader	17
4.1 Herstructurering van oude gebieden	17
4.2 Ondersteunen voorkeurs-/hervestigingslocaties	18
4.3 Beperken verspreide nieuwvestiging	20
4.4 Grondverwerving	21
5. Conclusies en aanbevelingen voor vervolg	23
Bijlage Begrippenlijst	25
Informatie per hervestigingslocatie	27

1. Inleiding

Op 6 januari 2000 is door de minister van LNV en de voorzitter van de vakgroep Glastuinbouw van LTO-Nederland een zgn. Bestuurlijk Afsprakenkader Herstructurering Glastuinbouw getekend. Op 7 februari 2000 is dit afsprakenkader mede namens de minister van VROM aan de Kamer gestuurd.

Doel afsprakenkader

Doel van het afsprakenkader is

"de gewenste herstructurering van de glastuinbouw met kracht ter hand te nemen en met spoed voor de bestaande knelpunten in met name het Westen van het land een oplossing te vinden."

LTO, VROM en LNV willen hiermee bereiken dat:

- de sector zich verder kan ontwikkelen;
- de sector gaat voldoen aan specifieke duurzaamheidseisen;
- de nieuwbouw van glastuinbouwbedrijven wordt geconcentreerd in een beperkt aantal vestigingslocaties en
- verspreide nieuw-vestiging wordt tegengegaan.

Taken stuurgroep

Zoals in het afsprakenkader is aangegeven is een stuurgroep gevormd samengesteld uit vertegenwoordigers van LTO-Nederland, VROM en LNV en onder leiding van Drs. P. Bukman. Deze stuurgroep heeft als taak:

- het faciliteren van het proces van de planologische realisatie en de voorbereiding van de inrichting van nieuwe projectvestigingslocaties voor de korte en middellange termijn;
- het voorbereiden van een concreet plan van aanpak om actief in te spelen op de daadwerkelijke realisatie en stimulering van tien voorkeurslocaties (hervestigingslocaties) voor projectvestiging;
- het bevorderen van een soepele bestuurlijke voortgang van het proces.

Tussenrapportage mei 2000

In eerste instantie heeft de stuurgroep getracht een beeld te krijgen van de stand van zaken op de verschillende locaties en de complexiteit van de problematiek. Na een eerste inventarisatieronde waarbij ook knelpunten zijn aangepakt, is in mei 2000 een tussenrapportage aan de beide ministers aangeboden. Op 28 juni 2000 heeft een algemeen overleg in de Kamer plaatsgevonden.

Tussenrapportage februari 2001

Nu, ruim één jaar na ondertekening van het afsprakenkader, geeft deze tweede tussenrapportage een overzicht van de ontwikkelingen die sinds de eerste tussenrapportage hebben plaatsgevonden en van de knelpunten die nog om een oplossing vragen.

2. Projectmatige Ontwikkeling van Duurzame Glastuinbouw

Integrale MilieuTaakstelling (IMT)

Teneinde te voldoen aan de integrale milieutaakstelling (IMT) die is vastgelegd in het convenant Glastuinbouw en Milieu (GLAMI), staan alle ondernemers voor de opgave hun onderneming aan zoveel mogelijk duurzaamheidseisen te laten voldoen.

Deze integrale milieutaakstelling is op hoofdlijnen:

- Vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met 72 en 88% in 2010 voor respectievelijk de bloemisterij- en de glasgroentensector, ten opzichte van het gemiddelde in de periode 1984-1988.
- Verbetering van de energie-efficiëntie van 65% in 2010, ten opzichte van 1980 en
- Vermindering van de uitstoot van meststoffen zoals fosfaat en stikstof, met 75% in 2000 en 95% in 2010, ten opzichte van 1980.

Deels kan aan deze eisen worden voldaan door middel van aanpassingen in bestaande bedrijven, deels door toepassing van nieuwe technieken bij de (her)bouw van bedrijven.

De beste mogelijkheden om een nog grotere bijdrage aan de IMT te leveren worden geboden bij de ontwikkeling van nieuwe vestigingen. Daarbij is een projectmatige aanpak gewenst.

Afsprakenkader

In het Bestuurlijk afsprakenkader herstructurering glastuinbouw staat hierover de volgende passage:

"LNV en LTO constateren dat 10 gebieden /.../ in de periode tot 2010 een belangrijke rol kunnen vervullen bij de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de glastuinbouw. Projectvestigingslocaties verdienen uit oogpunt van milieu, ruimtelijke kwaliteit, verkeer- en vervoersaspecten, energie- en waterinfrastructuur de voorkeur boven individuele vestiging. Investerings- en in collectieve voorzieningen en in infrastructuur zijn in projectlocaties meer en eerder rendabel en de waarden van natuur en landschap en open ruimte worden op zoveel mogelijk plaatsen elders ontzien."

2.1 Duurzame Glastuinbouw

Het grote voordeel van projectmatige ontwikkeling is dat een aantal duurzaamheidsaspecten beter te realiseren is dan op het individuele bedrijf. Voorbeelden hiervan worden hierna beschreven.

Energievoorziening

De totale glastuinbouwsector is verantwoordelijk voor ca 10% van het totale gasverbruik van Nederland. Het streven is een zo laag mogelijke inzet van energie en zo laag mogelijke uitstoot van CO₂.

Drie hoofdlijnen van aanpak kunnen worden onderscheiden:

- Beperken energiebehoefte door bijv.
 - * Clustering van bedrijven (warmtewisselaars koppelen aan belichtende tuinders)
- Verbeteren energieconversie
 - * Maximale hoeveelheid warmte en/of elektriciteit per eenheid brandstof (in centrale installaties is dit veelal gemakkelijker te

- realiseren dan in vele kleine)
 - * Gebruik restwarmte
- Toepassen duurzame energiebronnen
 - * Verbranding biomassa (o.a. sloophout, organisch afval, kippenmest)
 - * Windenergie, zonne-energie,
 - * Aardwarmte

<i>Water</i>	Wat betreft de gietwatervoorziening en de noodzaak tot waterberging in gebieden biedt een centrale watervoorziening voordelen boven individuele watervoorzieningen. Zo kan de totale buffercapaciteit worden verlaagd, de waterkwaliteit beter worden gereguleerd, de landschappelijke inkleding worden verfraaid en is de totale investering geringer dan bij individuele oplossingen.
<i>Ruimtelijke kwaliteit</i>	Ruimtelijke kwaliteit van een gebied vraagt om een zorgvuldige planning. Een dergelijke planning is slechts mogelijk indien sprake is van een projectmatige inrichting van een gebied. Alleen dan is het mogelijk de bruto/netto- en de bruto-bruto/netto-verhouding op het gewenste niveau te houden (1,5 resp. 2) en de investeringen voor een fraaie landschappelijke aankleding daadwerkelijk te realiseren.
<i>Verkeer en vervoer</i>	Door de inrichting van een gebied projectmatig aan te sturen is het beter mogelijk rekening te houden met wensen ten aanzien van vervoer en logistiek. Zo kunnen wegen de juiste dimensies krijgen, kunnen afspraken gemaakt worden over openbaar vervoer en over collectief transport van producten naar de veilingen. Het aantal vervoersbewegingen en de afstand waarover deze bewegingen zich afspelen kan daarmee worden geminimaliseerd terwijl de toegankelijkheid van het gebied wordt vergroot.
<i>Handboek</i>	In opdracht van de commissie Ruimtelijke Inrichting Glastuinbouwgebieden (onderdeel van GLAMI) wordt momenteel een milieumeetlat op gebiedsniveau ontwikkeld evenals een handboek duurzame glastuinbouw. Beide producten worden in 2001 verwacht.

2.2 Projectmatige Ontwikkeling

Om de hierboven genoemde collectieve duurzame voorzieningen te realiseren is een projectmatige aanpak noodzakelijk; een aanpak die sterk lijkt op die voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein of een woonwijk. Essentieel hierbij is dat op een gegeven moment gedurende het traject de benodigde gronden in één hand zijn.

Projectmatige ontwikkeling van een glastuinbouwlocatie kan op verschillende manieren plaatsvinden. Belangrijk hierbij is wie het initiatief neemt, wie het (financieel) risico draagt en voor welke rolverdeling wordt gekozen.

Bij de tien locaties uit het afsprakenkader is een breed scala van organisatievormen aanwezig. Meestal is gekozen voor een bepaalde vorm van Publiek Private Samenwerking (PPS) van

- een (samenwerkingsverband van) gemeente(n),
- een provincie
- (een) projectontwikkelaar(s) en
- financiële instellingen.

Organisatievorm

Redenen om te kiezen voor een PPS-constructie zijn de aard en de schaal van dit soort projecten. Het zijn zeer grote projecten die qua realisatie zeker niet onderschat moeten worden. De ontwikkelingskosten van een duurzaam glastuinbouwgebied van 100 ha netto glas belopen tussen de 50 en de 150 miljoen gulden (exclusief de bouw van de bedrijven zelf). Daarnaast vraagt een dergelijk project een heel specifieke expertise. Het is voor één enkele partij een welhaast onmogelijke opgave een dergelijk project te beginnen en succesvol af te ronden.

In PPS-verband is het beter mogelijk publieke belangen te koppelen aan financiële middelen en technologische en organisatorische kennis en kennis van de sector.

Een combinatie van gemeente(n) en private partijen die iets willen is ideaal. Nadeel is dat het soms lang kan duren voordat partijen met elkaar in zee gaan; die vóórinvestering loont echter de moeite.

Naast de directe participanten in de PPS zijn ook vaak partijen als de regionale LTO en het waterschap vanaf het begin van een project erbij betrokken evenals de eigenaren van de grond. Daarnaast is het van groot belang zeer vroeg in het traject alle mogelijke maatschappelijke partijen erbij te betrekken die op één of andere wijze belangen kunnen hebben. Als voorbeeld kunnen worden genoemd regionale natuur- en milieu-organisaties en buurtbewoners.

Projectleiding

Een sterke projectleiding is onontbeerlijk gezien het feit dat een goede samenwerking tussen zeer vele partijen noodzakelijk is.

Studiedag 20 april 2001

De commissie Herstructurering Glastuinbouw en de commissie Ruimtelijke Inrichting Glastuinbouw van GLAMI organiseren op 20 april 2001 een studiedag voor alle betrokkenen van de verschillende hervestigingslocaties, over de organisatorische aspecten die bij het ontwikkelen van projectlocaties komen kijken.

3. Ruimte voor glas

Anno 2000 is bijna 11.000 ha netto glas in Nederland aanwezig. Meer dan de helft hiervan is gesitueerd in de provincie Zuid-Holland.

Arealen per provincie

Bron: LEI/CBS

	1980	1985	1990	1995	1999	2000*
Groningen	280	282	68	65	68	76
Friesland			51	55	67	69
Drenthe			173	221	253	271
Overijssel			60	76	96	104
Flevoland	52	51	78	104	147	179
Gelderland	656	687	550	621	665	696
Utrecht			217	216	201	203
Noord-Holland	896	945	998	1.015	1.058	1.077
Zuid-Holland	5.524	5.613	6.017	6.050	6.053	6.174
Zeeland	1.346	1.392	73	67	81	86
Noord-Brabant			792	919	1.067	1.119
Limburg			693	745	806	830
Nederland	8.760	8.973	9.769	10.154	10.561	10.884

**schatting*

Uit bovenstaande tabel blijkt dat een gestage groei van de sector heeft plaatsgevonden van ruim 1% per jaar. De sterkste groei heeft plaatsgevonden in de provincie Noord-Brabant. Zelfs in de door ruimteproblemen geplaagde provincie Zuid-Holland blijkt het glasareaal nog steeds toe te nemen.

Omdat (glas)tuinbouw van oudsher meestal in de nabijheid van steden is gesitueerd en omdat ook deze steden aan het groeien zijn is de glastuinbouw een sector die op veel plaatsen geleidelijk aan wordt verdrongen. Rondom groeiende steden zijn kassen en sportvelden de eersten die moeten wijken. Dit proces van functiewijziging was in het verleden vooral voor de bouw van woningen en industrie. De laatste jaren zijn daar ook functiewijzigingen voor natuur, recreatie en water(berging) bijgekomen.

Ruimte-vraag

Naast groei van de sector en functiewijziging wordt de mate en het tempo waarin er behoefte is aan nieuwe ruimte voor glas ook bepaald door factoren als:

- Herstructurering
- Verruiming van de bruto/netto-verhouding tot 1,5 en de bruto-bruto/netto verhouding tot 2
- Bedrijfsvergroting (naar bedrijven van 5 tot >15 ha)
- Samenvoeging van verspreide vestigingen

Ruimte-aanbod

Ruimte voor glas ontstaat zowel in bestaande glasgebieden als in nieuw te ontwikkelen gebieden. In de bestaande glasgebieden worden de volgende processen waargenomen:

- Bedrijfsopheffing
- Reconstructie
- Volbouwen van open ruimten
- Uitbreiding aan de randen van gebieden
- Verplaatsing naar nieuwe gebieden

Nieuwe gebieden ontstaan door:

- Autonome vrije vestiging en
- Projectontwikkeling

In de tussenrapportage van mei 2000 zijn vraag en aanbod weergegeven vanuit de hiervoor genoemde processen die vraag en aanbod veroorzaken.

De consequenties van deze processen in de verschillende regio's zijn hierna beschreven.

Per regio

Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland is verreweg de belangrijkste provincie voor glastuinbouw. Het Westland en Midden-Zuid-Holland nemen het grootste deel voor hun rekening.

Arealen per provincie

	1980	1985	1990	1995	2000
<i>Westland</i>	<i>ca. 3.000</i>	<i>ca. 3.050</i>	<i>ca. 3.150</i>	<i>ca. 3.100</i>	<i>ca. 3.050</i>
<i>Midden-Zd-Hol.</i>	<i>ca. 1.470</i>	<i>ca. 1.500</i>	<i>ca. 1.550</i>	<i>ca. 1.600</i>	<i>ca. 1.700</i>
<i>Overig Zuid-Hol.</i>	<i>ca. 1.050</i>	<i>ca. 1.060</i>	<i>ca. 1.300</i>	<i>ca. 1.350</i>	<i>ca. 1.250</i>
Zuid-Holland	5.524	5.613	6.017	6.050	6.174
Overig Nederl.	3.236	3.360	3.752	4.104	4.710
Nederland	8.760	8.973	9.769	10.154	10.884

Westland

Het Westland wordt algemeen gezien als hét centrum van de glastuinbouw in Nederland. Ruim 3000 ha netto glas, veel toeleverende bedrijven en service-instellingen alsmede een concentratie van afzetorganisaties en handelsbedrijven dragen bij aan dit beeld van een glazen complex.

Juist voor een alom erkend glastuinbouwcentrum als het Westland bestaat de dreiging van de wet van de remmende voorsprong. Zo is groei van een bedrijf inmiddels nauwelijks anders mogelijk dan door overname van de burens met alle kosten van dien. Omdat deze bedrijven veelal niet beschikbaar zijn dreigt de gemiddelde bedrijfsgrootte in het Westland relatief achter te blijven en de modernisering in het algemeen wat te stagneren. Daarnaast is de infrastructuur (wegen en water) aan een dringende verbetering toe.

Naast de dreigende veroudering wordt zowel aan de Noordzijde door Den Haag als van binnenuit (groei van de bevolkingskernen) voortdurend glas ingeleverd voor woningbouw en bedrijven. Ook heeft een reeks van goed of minder goed gefundeerde ruimteclaims in delen van het Westland de onzekerheid over de toekomst vergroot. Door deze onzekerheid dreigt verloedering van de regio op te treden.

Met de komst van het Integraal OntwikkelingsPlan Westland is wat betreft de ruimteclaims voor de toekomst meer duidelijkheid ontstaan. Dit plan moet overigens nog in het streekplan doorwerken. In het IOPW wordt 700 ha glas aangewezen voor functieverandering. Ook zullen door reconstructies binnen het gebied nog enkele 100-en ha glas elders gevestigd moeten worden.

De commissie Herstructurering heeft in haar vorige tussenrapportage gepleit voor het verschaffen van meer duidelijkheid ten aanzien van de status van het IOPW. De Kamer heeft deze oproep ondersteund.

De commissie is daarom verheugd met het feit dat sinds zomer 2000 de bestuurlijke leiding van het IOPW is versterkt.

Aanvang 2001 is een Intentieverklaring ondertekend over de Westlandse Zoom, een extra strook van ca. 150 ha glas die volgens deze verklaring kan worden omgezet naar woningbouw ten behoeve van Den Haag. De totale hoeveelheid glas die ten gevolge van functiewijziging zal moeten worden verplaatst, komt daarmee op ca. 850 ha.

Met de ondertekening van deze verklaring leek de vaststelling van het IOPW geregeld maar inmiddels zijn nieuwe verschillen van inzicht aan het licht gekomen.

De commissie hoopt niettemin dat de benodigde duidelijkheid snel wordt bereikt.

Midden-Zuid-Holland

In het midden van Zuid-Holland (o.a. de B-driehoek) is glas de laatste jaren sterk in opmars geweest. Inmiddels lijkt het erop dat ook hier de grenzen van de groei zijn bereikt. In beperkte mate is nog ruimte beschikbaar maar ook hier neemt het aantal ruimte-claims toe zoals bijvoorbeeld voor de aanleg van de HSL-Zuid en door de groei-ambities van Rotterdam.

Iets verder naar het oosten ligt de Zuidplaspolder waar ruimte voor glas kan worden vrijgemaakt. Deze polder is één van de locaties uit het afsprakenkader.

Noord-Holland

Aalsmeer en omstreken

Op dit moment is in Aalsmeer en omstreken ruim 600 ha glas aanwezig. Dit glas en de nabijheid van veiling Aalsmeer maken deze regio het tweede glastuinbouwcentrum van Nederland.

In oktober 2000 heeft een vijftal gemeenten in dit gebied een intergemeentelijke gebiedsvisie uitgebracht. Aanleiding hiertoe is de verlegging van de N201. Volgens deze visie, die momenteel in discussie is, zal in de periode 2010 -2020 het meeste glas uit Aalsmeer worden verplaatst naar de Haarlemmermeer waar conform het bestaande streekplan een glasgebied met een bruto oppervlak van 450 ha ontwikkeld zou kunnen worden.

Heerhugowaard en Wervershoof

In het Noorden van Noord-Holland zijn twee grotere glastuinbouwconcentraties in ontwikkeling. Bij Heerhugowaard is het Alton-gebied ontstaan en vlak bij de veiling Wervershoof wordt het nieuwe glastuinbouwgebied Grootslag ontwikkeld. Deze laatste is één van de 10 hervestigingslocaties uit het afsprakenkader.

Noord-Nederland

De drie Noordelijke provincies werken nauw samen in het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Gezamenlijk hebben zij de Stichting Glastuinbouw Acquisitie Noord-Nederland (SGANN) opgericht die de acquisitie van tuinders voor de glastuinbouwgebieden in de noordelijke provincies ter hand neemt.

Groningen

In Groningen komt glastuinbouw op verschillende plaatsen voor; een concentratie van ca. 50 ha bevindt zich bij Hoogezand-Sappemeer. In totaal is in deze provincie minder dan 100 ha netto glas aanwezig. Plannen voor glastuinbouw in Eemsmond in de nabijheid van de Eemscentrale komen niet van de grond. Bij Hoogezand bestaan uitbreidingsplannen van in totaal ca. 80 ha.

<i>Friesland</i>	<p>In Friesland komt ongeveer evenveel glas voor als in Groningen. De glastuinbouwbedrijven zijn geconcentreerd in NoordWest-Friesland in een drietal gebieden Sexbierum, Kimsverd en Berlikum. De locatie Berlikum is één van de locaties van het afsprakenkader. In de loop van 2000 is op deze locatie veel nieuw glas gebouwd. De mogelijkheden om in de nabije toekomst in het streekplan extra ruimte voor glas op te nemen worden momenteel verkend.</p>
<i>Drenthe</i>	<p>De glastuinbouw in de provincie Drenthe is voornamelijk in het zuid-oosten, in de gemeente Emmen geconcentreerd. In deze gemeente zijn twee concentratiegebieden aanwezig: Klazienaveen (ca. 200 ha) en Erica (ca. 115 ha). Beide gebieden zijn deels aan een herstructurering toe en hebben uitbreidingsplannen. Deze plannen worden in het afsprakenkader aangemerkt als voorkeurslocatie.</p>
	<i>Midden- en Oost-Nederland</i>
<i>Utrecht</i>	<p>Ten westen van de stad Utrecht is veel glastuinbouw geconcentreerd bij Vleuten. Ten gevolge van de uitbreiding van Utrecht met Leidse Rijn zullen de meeste bedrijven moeten verdwijnen. Diverse pogingen om deze bedrijven als collectief te verplaatsen naar de nabijgelegen Harmelerwaard zijn gestrand. Slechts een zeer beperkt aantal individuele tuinders zal zich de komende tijd in Harmelen kunnen vestigen.</p>
<i>Overijssel</i>	<p>In Overijssel is ca. 100 ha glastuinbouw aanwezig voornamelijk in de buurt van IJsselmuiden. Hier is ook de hervestigingslocatie Koekoekspolder gesitueerd waar 200 ha nieuw glas kan worden gevestigd.</p>
<i>Flevoland</i>	<p>De provincie Flevoland kent een tweetal concentratiegebieden voor glastuinbouw. Eén gebied bij Almere is recentelijk met bedrijven gevuld. Daarnaast is glas geconcentreerd bij Marknesse en Luttelgeest. Bij Luttelgeest zijn vergevorderde plannen voor een nieuwe locatie. Deze locatie is eveneens een hervestigingslocatie uit het Afsprakenkader.</p>
<i>Gelderland</i>	<p>In Gelderland zijn twee grotere glastuinbouwconcentraties aanwezig: de Overbetuwe tussen Huissen en Lent (ca. 250 ha) en de Bommelerwaard bij Zaltbommel (ca. 275 ha). Ten gevolge van de Waalsprong van Nijmegen is de druk op de Lentse ondernemers sterk toegenomen. Bij Bergerden wordt één van de tien hervestigingslocatie ontwikkeld van ca. 350 ha. In de Bommelerwaard bestaan uitbreidingsplannen die gericht zijn op de lokale vraag.</p>
	<i>Zuid-Nederland</i>
<i>Zeeland</i>	<p>In Zeeland is de laatste jaren een beperkt aantal kleinere glastuinbouwconcentraties van de grond gekomen o.a. bij Sirjansland, Reimerswaal en Kapelle. In totaal betreft het nog geen 100 ha netto glas. Bij Nieuwduin worden door de provincie plannen ontwikkeld voor een grote glastuinbouwlocatie van ca. 400 ha netto glas. Deze plannen worden door het afsprakenkader ondersteund.</p>
<i>Noord-Brabant</i>	<p>Noord-Brabant heeft recentelijk Noord-Holland van de tweede plaats verdreven wat betreft het areaal aan glas. Glastuinbouwbedrijven komen</p>

zeer verspreid voor over een groot aantal gebieden. Concentraties van betekenis zijn te vinden bij Breda / Etten-leur, Steenberg, rond Dongen en in het westelijk Peelgebied.

In Moerdijk worden voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van een nieuw glastuinbouwgebied (één van de hervestigingslocaties uit het afsprakenkader).

Teneinde de verspreiding van solitair glas tegen te gaan en met name om gevoelige (natuur)gebieden glasvrij te maken ontwikkelt de provincie initiatieven een ontwikkelingsbedrijf voor glastuinbouw op te richten. Een haalbaarheidsstudie hiernaar is momenteel gaande.

Limburg

In de nabijheid van veiling ZON bij Grubbenvorst en de veiling bij Straelen (D) zijn in de loop van de tijd veel glastuinbouwbedrijven ontstaan. In totaal is in NoordLimburg ca. 800 ha netto glas aanwezig, verspreid over een groot aantal locaties. Het is daarmee het derde glastuinbouwcentrum van Nederland.

De provincie is momenteel bezig met het opstellen van een zgn. Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) wat als een soort streekplan te beschouwen is. In december 2000 is een concept-POL uitgebracht waarop kan worden ingesproken. De projectlocaties Californië en Siberië worden in dit concept-POL nadrukkelijk genoemd. Daarnaast wordt een tiental andere concentratiegebieden genoemd waar bedrijven kunnen doorgroeien.

Op een aantal bedrijven in het stroomgebied van de Maas na is in Limburg geen sprake van glas dat moet verdwijnen ten gevolge van functiewijziging. Er is wel een aantal gebieden aan een revitalisering toe zoals bijv. Tuindorp bij Wellerlooi.

Vergelijking vraag en aanbod

Vraag en aanbod van ruimte zijn afhankelijk van een aantal moeilijk te voorspellen factoren.

In grote lijnen kan worden aangegeven dat de komende tien jaar in het westelijke glasgebied ca. 1500 ha glas zal verdwijnen ten gevolge van functiewijziging en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast zal het concentreren van verspreid glas, herstructurering van oude gebieden en voortgaande groei van de sector een extra ruimtebehoefte veroorzaken van ruim 1000 ha. Dit betekent dat de totale ruimtebehoefte ca. 2500 ha bedraagt.

Aan de aanbodskant bieden de 10 projectlocaties uit het afsprakenkader ruimte voor ruim 2500 ha netto glas. Daarnaast is nog beperkt ruimte beschikbaar in een aantal andere gebieden.

Vraag en aanbod zijn hierdoor goed in balans. Of de ruimte ook beschikbaar is op het moment dat de behoefte eraan het grootst is, is moeilijk te voorspellen.

Wel kan worden aangegeven dat op zeer korte termijn (2001 - 2002) de ruimte in de projectlocaties en daarmee keuze voor de ondernemers zeer beperkt is (2 á 3 locaties). In de periode 2002 tot ca. 2005 zullen vrijwel alle locaties ruimte kunnen gaan bieden waardoor het aanbod en de keuzemogelijkheden voor de ondernemers beduidend toenemen.

4. Resultaten Bestuurlijk Afsprakenkader

Afsprakenkader

In het Bestuurlijk afsprakenkader herstructurering glastuinbouw staat de volgende passage:

“LNV en LTO constateren dat 10 gebieden /.../ in de periode tot 2010 een belangrijke rol kunnen vervullen bij de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de glastuinbouw. /.../
Daarom spreken LNV en LTO af dat zij zich gezamenlijk zullen inzetten voor de realisering van het volgende pakket aan activiteiten ...”

In de volgende paragrafen wordt nader ingegaan op alle afspraken en activiteiten en op de resultaten die in de loop van 2000 zijn bereikt. De stand van zaken op de locaties zelf is uitgebreid beschreven in een bijlage bij dit rapport.

4.1 Herstructurering van oude gebieden

IOP's

In een aantal glastuinbouwgebieden zijn na 1995 zogenaamde Integrale OntwikkelingsPlannen (IOP's) opgesteld. Het meest bekende is het IOP van het Westland, het IOPW.

De besluitvorming over deze plannen en daardoor ook de implementatie kwamen aanvankelijk moeizaam op gang. De onzekerheid in de oude glastuinbouwgebieden die hiervan het gevolg was verlamde de voortgang van het herstructureringsproces.

De commissie Herstructurering Glastuinbouw heeft dan ook in haar tussenrapportage van mei 2000 er bij de ministers op aangedrongen aan deze onzekerheid een einde te maken. Ook de Tweede Kamer schaarde zich op 28 juni 2000 achter deze zienswijze.

Inmiddels hebben zich diverse nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. Zo lijkt de besluitvorming over het IOPW nu in een beslissende fase gekomen. Ook in het gebied Aalsmeer en omstreken heeft een recentelijk uitgekomen intergemeentelijke gebiedsvisie verregaande planologische consequenties voor de glastuinbouw.

De commissie hoopt dat alle betrokken partijen snel tot eenduidige standpunten komen en dat deze worden verwoord in de betreffende streekplannen. Dan zal de benodigde duidelijkheid ontstaan die nodig is om de herstructurering te stimuleren.

Stallingsbedrijf

Een zgn. Stallingsbedrijf zal in de oude glastuinbouwgebieden het vrijkomen van ruimte en verplaatsen van bedrijven gaan ondersteunen door middel van het verwerven van gronden en het faciliteren van vrijwillige herstructurering.

In dit bedrijf participeren LNV, LTO, PT en OPP.

Aanvang februari 2001 zijn de voorbereidende gesprekken over de totstandkoming van dit Stallingsbedrijf succesvol afgerond. Zeer binnenkort kunnen de benodigde handtekeningen worden geplaatst onder de statuten waarmee de officiële oprichting een feit wordt.

RROG

De Regeling Reconstructie Oude Glasgebieden bestond tussen 1979 en 1998 en had als doel

“de bevordering van de economische ontwikkeling in oude

glastuinbouwgebieden en het treffen van daarmee samenhangende voorzieningen”.

Tot in 2003 worden nog middelen ter beschikking gesteld voortvloeiend uit reeds aangegane verplichtingen.

RSG

De Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw bestaat sinds 1997 en bestaat uit twee delen:

- een afbraakregeling die stoppende ondernemers ondersteunt met het afbreken van hun bedrijf opdat ze ruimte vrijmaken voor anderen en
- een investeringssubsidie-regeling die het mogelijk maakt voor ondernemers hun bedrijf uit te breiden en te voorzien van state-of-the-art installaties voor zover dit bijdraagt aan verbetering van de bedrijfsstructuur.

De regeling in zijn huidige vorm voldoet niet geheel aan de verwachtingen. Voor volgende openstellingen worden wijzigingen voorbereid, zoals een meer clusterwijze aanpak.

In totaal is de komende jaren nog ca. 90 miljoen beschikbaar.

*Infrastructuurregeling
Glastuinbouwgebieden*

De Infrastructuurregeling Glastuinbouwgebieden bestaat sinds 1997 en heeft tot doel het subsidiëren van de aanleg of verbetering van infrastructurele en daarmee samenhangende landschappelijke en recreatieve voorzieningen. Gebieden met een vastgesteld infrastructuurplan (Westland en Aalsmeer) komen voor deze regeling in aanmerking. Op dit moment ligt het initiatief bij de betreffende provincies die een meerjareninvesteringsprogramma aan het opstellen zijn.

4.2 Ondersteunen voorkeurs-/hervestigingslocaties

5^e Nota Ruimtelijke Ordening

In de 5^e Nota Ruimtelijke Ordening die begin 2001 is verschenen worden de 10 hervestigingslocaties uit het Afsprakenkader alle met name genoemd. Hiermee zijn ze nadrukkelijk op de kaart van Nederland gezet.

Rol Provincies

Provincies spelen een cruciale rol bij de totstandkoming van nieuwe projectvestigingslocaties. Vaak zijn ze initiatiefnemer van deze ontwikkelingen of spelen ze een regisserende rol. Door middel van streekplannen zijn provincies in staat toekomstige ontwikkelingen te sturen.

De commissie heeft dan ook veelvuldig contact gehad met die provinciebesturen waar belangrijke ontwikkelingen op het gebied van de glastuinbouw plaatshebben. Vooral met de provincies Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant is veel contact geweest omdat deze provincies nog moeten besluiten over het al dan niet ontwikkelen van hervestigingslocaties binnen hun grenzen. Het resultaat van deze inspanningen is dat in deze drie provincies uiterlijk in maart 2001 definitieve besluitvorming kan worden verwacht.

Met de provinciebesturen die reeds eerder tot de ontwikkeling van projectvestigingslocaties hadden besloten hebben de gesprekken zich gericht op de wijze waarop de provincies de lopende ontwikkelingen ondersteunen. Uit deze gesprekken bleek dat de provincies de totstandkoming van projectvestigingslocaties van harte ondersteunen en bereid zijn hieraan alle medewerking te verlenen.

Rol Gemeenten

Naast de provincies spelen ook gemeenten een cruciale rol bij de totstandkoming van nieuwe projectvestigingslocaties. Binnen de kaders van de provinciale streekplannen kunnen ze als initiatiefnemer optreden

en voor (delen van) de infrastructuur zorgdragen. Door hun directe contact met ondernemers, burgers en maatschappelijke organisaties zorgen zij tevens voor het benodigde draagvlak.

Door middel van het bestemmingsplan bepaalt de gemeente tot in detail waar ruimte voor glas wordt geboden. Door in het bestemmingsplan een positieve glasbestemming op te nemen kan de gemeente de realisering van een projectvestigingslocatie in belangrijke mate bevorderen. Veelal wordt nu de aanduiding 'agrarisch, kassen mogelijk' gehanteerd maar daardoor wordt de grondverwerving en met name de mogelijkheid voor onteigening bemoeilijkt.

De commissie heeft met vrijwel alle bij de hervestigingslocaties betrokken gemeenten en gemeentebesturen contact gehad. Tijdens deze contacten werden de successen en problemen besproken evenals mogelijke oplossingsrichtingen voor deze problemen.

Om de grondverwerving te vergemakkelijken is vanuit de commissie erop aangedrongen dat gemeenten zoveel mogelijk tot positieve glastuinbouwbestemming over gaan. Hiermee wordt een onteigenings-titel gecreëerd.

Communicatie

Op aandrang van de commissie Herstructurering Glastuinbouw heeft LTO-Advies in opdracht van LTO en met middelen van LNV een communicatieplan opgesteld dat momenteel wordt uitgevoerd. Doel van dit plan is ondernemers actief te informeren over de mogelijkheden in de projectvestigingslocaties, over subsidieregelingen en de noodzaak van herstructurering van oude gebieden.

Hiertoe is o.a. een internetsite geopend (www.tuinbouwlocaties.nl).

Dit communicatieplan is een essentieel onderdeel van het afsprakenkader.

De commissie fungeert als stuurgroep van dit project. De commissie spreekt de wens uit dat met het toenemen van de vestigings-mogelijkheden deze communicatie-activiteiten worden versterkt.

Stidug

De Stimuleringsregeling Inrichting Duurzame Glastuinbouwgebieden is een regeling voor de besteding van ICES-II-gelden voor de glastuinbouw. Voor een periode van 10 jaar is in totaal 250 miljoen gulden beschikbaar. In de zomer van 2000 is de STIDUG-regeling voor het eerst opengesteld. Doel van deze regeling is te stimuleren dat projectvestigingen voldoen aan diverse duurzaamheidscriteria. Deze criteria zijn opgesteld in het kader van het Glami-convenant door de commissie Ruimtelijke Inrichting Glastuinbouw (RIG).

De eerste openstelling (van 39 miljoen gulden) resulteerde in een 6-tal aanvragen voor in totaal ruim 80 miljoen gulden. Begin februari 2001 wordt bekend welke projecten in aanmerking komen voor hoeveel subsidie.

De commissie beveelt aan deze regeling op korte termijn opnieuw open te stellen in verband met de grote belangstelling en de belangrijke impuls die van deze regeling uitgaat.

CO₂-gelden

In het kader van het CO₂-reductieplan kunnen middelen worden besteed aan initiatieven die het energieverbruik en de CO₂-uitstoot verminderen. Met name door de onzekerheid omtrent de consequenties van de liberalisering van de energiemarkten is het aantal initiatieven drastisch afgenomen en wordt het gebruik van restwarmte/CO₂ van derden

bedreigd evenals de bouw van collectieve WKK-centrales. Door gebruik te maken van deze middelen zouden nieuwe initiatieven een impuls kunnen krijgen.

Begin 2001 worden tussen VROM, EZ, LNV en LTO nadere afspraken gemaakt over de besteding van deze middelen.

In totaal is voor de glastuinbouw 105 miljoen beschikbaar.

4.3 Beperken verspreide nieuwvestiging

5^e Nota Ruimtelijke Ordening

In de 5^e Nota Ruimtelijke Ordening is aangegeven dat het kabinet wenst dat solitaire vestiging van glastuinbouwbedrijven wordt tegengegaan en dat een bundeling van verspreid glas tot stand wordt gebracht.

'Immers, de ontwikkeling van 'verspreid glas' is vanuit landschappelijk oogpunt ongewenst. Zij verhindert bovendien dat de gewenste bundeling en concentratie tot stand komt. Nog niet gerealiseerde bestemmingen in streek- en bestemmingsplannen die vestiging of uitbreiding van losliggende glastuinbouw (solitair glas) mogelijk maken, worden geschrapt.'

...

'Provincies en gemeenten maken vóór 2003 een inventarisatie van nog niet benutte capaciteit in streek- en bestemmingsplannen voor verspreide vestiging van glastuinbouwbedrijven. Op basis daarvan zal worden bepaald welke capaciteit niet meer nodig is. Capaciteit gelegen in gebieden met een groene contour komt daarvoor het eerst in aanmerking.'

Nederland Tuinbouwland

Recentelijk is binnen Nederland Tuinbouwland een discussie gestart over de toekomst van vele kleine glastuinbouwgebieden die in de loop der tijd op diverse plaatsen zijn ontstaan.

De commissie Herstructurering Glastuinbouw ondersteunt het feit dat deze discussie binnen de LTO plaatsvindt. Deze discussie zou nauw kunnen aansluiten bij de inventarisaties die de provincies en gemeenten op grond van de 5^e Nota worden geacht op te stellen.

Rol Provincies

Provincies kunnen in streekplannen aangegeven waar in de provincie geen ruimte voor glastuinbouw wordt geboden. Veelal gebeurt dit door de hoeveelheid glas op een agrarisch bedrijf te maximaliseren tot een bepaalde oppervlakte.

Door een aantal provincies is een dergelijke grens in de streekplannen opgenomen. Bij andere is vanuit de commissie in haar contacten met provinciebesturen steeds op deze mogelijkheid gewezen.

Rol Gemeenten

Het beperken van verspreid glas is nog niet overal vastgelegd in bestemmingsplannen waarin dit nodig is. Volgens de VNG is het buitengebied van Nederland beschreven in ca. 6000 bestemmingsplannen. Het merendeel van deze plannen is verouderd en dringend aan aanpassing toe.

Naast het door middel van een bestemmingsplan aangeven waar glastuinbouw zich wel en waar niet mag ontwikkelen, is handhaving van het bestemmingsplan van groot belang teneinde verspreiding van nieuw glas en verdere verrommeling van bestaande glastuinbouwgebieden te voorkómen.

Wet Ruimtelijke Ordening

In de discussienota over de fundamentele wijziging van de WRO worden

(WRO) voorstellen gedaan voor een snellere doorwerking van nieuw beleid tot op provinciaal en gemeentelijk niveau. Met name voor het beperken van vrije nieuw-vestiging kan dit van belang zijn.

Ruimte voor ruimte Ten behoeve van de verplaatsing en sanering van verspreid voorkomend glas is een 'ruimte voor ruimte'-achtige regeling gewenst. In de 5^e Nota Ruimtelijke Ordening is aangegeven dat dit instrument ook van toepassing zal zijn op verspreidliggende glasopstanden.

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Brabant Door de provincie Noord-Brabant wordt ten behoeve van het saneren van verspreid voorkomend glas, onderzocht of een provinciaal ontwikkelingsbedrijf voor glastuinbouw een rol kan spelen. In deze provincie bestaan vrij veel glasbedrijven op plaatsen waar deze niet gewenst zijn zoals bijv. in de EHS. De commissie Herstructurering Glastuinbouw ondersteunt dit initiatief.

4.4 Grondverwerving

De commissie is van mening dat het essentieel is voor de kwaliteit en de duurzaamheid van een glastuinbouwgebied, dat gedurende de ontwikkeling van het gebied de grond in één hand komt. Slechts dan is het mogelijk de ambities op het gebied van duurzaamheid daadwerkelijk te realiseren.

De commissie heeft geconstateerd dat op vrijwel alle locaties die projectmatig worden ontwikkeld, de beperkte mogelijkheden voor grondverwerving als een belangrijk knelpunt worden ervaren. Bij gebieden die privaat worden ontwikkeld is dit knelpunt het grootst omdat men dan geheel is aangewezen op minnelijke verwerving. Zodra gemeenten en/of provincies actiever bij het project betrokken zijn zijn iets meer mogelijkheden beschikbaar.

Wet Voorkeursrecht Gemeenten

Op dit moment biedt de Wet Voorkeursrecht Gemeenten (WVG) geen mogelijkheden om gronden te verwerven ten behoeve van de ontwikkeling van glastuinbouwgebieden. Met name art. 2 lid 2, waarin toepassing van de WVG voor agrarische doeleinden wordt uitgesloten, beperkt de inzetbaarheid van dit instrument.

Hoewel beargumenteerd kan worden dat een duurzaam ingericht glastuinbouwgebied dicht bij een bestemming als industrieterrein staat dan bij een agrarische bestemming, heeft de Raad van State deze redenering in oktober 2000 verworpen.

Vanuit de commissie RIG van GLAMI wordt momenteel een studie uitgevoerd naar de voor- en nadelen van het als 'bedrijventerrein' aanmerken van projectmatige glastuinbouwvestigingen.

Ontheingingswet

De grondverwerving bij het ontwikkelen van een duurzaam glastuinbouwgebied is wel te versnellen door toepassing van het bestaande ontheingingsinstrumentarium. Hierover bestaan in de praktijk veel misverstanden.

Wettelijk is het zó geregeld dat indien voor een gebied een positieve glastuinbouwbestemming geldt de ontheingingswet onverkort is toe te passen.

Tot op heden is evenwel nog nergens in Nederland een dergelijke procedure tot het eind toe gevoerd. De praktijk leert dat gemeenten in het algemeen deze stap niet snel nemen omdat:

- veelal geen positieve glasbestemming geldt maar een agrarische

- bestemming met de mogelijkheid tot het bouwen van glas;
- onteigening wordt gezien als een zeer drastische maatregel die slechts in het uiterste geval moet worden toegepast;
 - binnen de land- en tuinbouw-organisaties onteigening van de ene agrariër ten behoeve van de andere op weerstanden stuit.

De commissie is van mening dat gemeenten bij de ontwikkeling van een projectlocatie veel duidelijkere keuzes moeten maken en vanaf het begin toepassing van de onteigeningswet niet moeten uitsluiten.

5. Conclusies en aanbevelingen voor vervolg

Het doel van de commissie is het op gang brengen van een proces. Dit is inmiddels gebeurd.

Nu is het centrale doel de voortgang van het proces.

Projectvestigingslocaties

Alle 10 locaties zijn goed op weg:

- Op vier locaties is met de bouw van kassen een aanvang gemaakt (Berlikum, Grootslag, Koekoekspolder en Siberië). Tussen 1998 en 2000 is in deze locaties naar schatting 150 ha kassen gebouwd waarvan ongeveer de helft door ondernemers uit het Westen van het land. Op twee van deze locaties is nog grond beschikbaar;
- Op drie locaties kan naar verwachting eind 2001 of aanvang 2002 met de bouw van kassen worden begonnen (Emmen, Luttelgeest en Bergerden). (Tegelijkertijd zullen vervolgfases van de locaties Grootslag en Siberië/Californië beschikbaar komen);
- Op drie locaties is de besluitvorming bij de provincies in een vergevorderd stadium (Zuidplaspolder, Moerdijkse Hoek en Nieuwdorp). De bouw van kassen op deze locaties zal naar verwachting vanaf 2003 kunnen plaatsvinden.

Beschikbare ruimte

Geconstateerd kan worden dat in 2000 nog te weinig ruimte in de projectlocaties beschikbaar is gekomen om substantiële aantallen bedrijven uit het Westen op te vangen.

Ook in 2001 zal de beschikbare ruimte nog beperkt zijn.

Aanvang 2002 zullen het ruimte-aanbod en de keuzemogelijkheden voor de tuinders duidelijk toenemen.

Zuidplaspolder of niets

Onder tuinders uit Zuid-Holland overheerst de wens om in de buurt van het Westen te blijven. Hun blik is hierbij sterk gericht op de Zuidplaspolder.

Het al dan niet doorgaan van een projectlocatie in deze polder is voor sommigen de maat voor het slagen van het gehele herstructureringsproces!

Duidelijk moet zijn dat met slechts 200 ha in de Zuidplaspolder een ruimtevraag van ca. 2500 ha niet kan worden opgelost. Nietemin heeft het beschikbaar komen van deze locatie een drempelverlagend effect.

Communicatie

De communicatie vanuit LTO over de vestigingsmogelijkheden buiten de Randstad is eind 2000 op gang gekomen.

Het is wenselijk dat met het toenemen van de vestigingsmogelijkheden deze communicatie-activiteiten worden versterkt.

Grondverwerving

Grondverwerving blijft een groot knelpunt.

Uitgangspunt voor gemeenten moet zijn dat op de betreffende gebieden een positieve glasbestemming moet worden gevestigd, die de mogelijkheid biedt om eventueel tot onteigening over te gaan.

Verspreide vestiging

Verspreide nieuw-vestiging moet worden tegengegaan en verspreid voorkomende bedrijven in gebieden waar ze niet gewenst zijn moeten worden verplaatst. De 5^e Nota biedt hiertoe goede aanknopingspunten en de initiatieven in bijv. de provincie Noord-Brabant verdienen elders navolging.

Het feit dat ook binnen LTO deze problematiek bespreekbaar is zal dit proces zeker ten goede komen.

Ondersteuning

Kennis bij gemeenten en provincies over glastuinbouw is soms beperkt. Een centraal aanspreekpunt bij overheid en/of bedrijfsleven is zeer gewenst. Op dit moment vervult de commissie deze rol voor de 10 projectlocaties. Er is hierbij een vruchtbare samenwerking ontstaan tussen rijksoverheid, provincies en gemeenten, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid maar met gebruikmaking van onderlinge contacten.

Bijlage

Begrippenlijst

<i>Bruto oppervlakte</i>	Het oppervlak tuinbouwkavel met alle voorzieningen op kavelniveau zoals paden, erf, waterbassin, bedrijfswoning, etc.
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	Zie 'Bruto oppervlakte'
<i>Bruto/bruto oppervlakte</i>	Het oppervlak van het glastuinbouwgebied, dus inclusief tuinbouwkavel, oppervlaktewater, toegangs- en ontsluitingswegen, groenvoorziening, etc.
<i>Bruto project-oppervlakte</i>	Zie 'Bruto/bruto oppervlakte'
<i>Duurzaam glastuinbouwgebied</i>	Een glastuinbouwgebied met een zodanige inrichting dat een wezenlijke bijdrage wordt geleverd aan het samengaan van groei, de versterking van de concurrentiekracht en werkgelegenheid met een beter beheer van ruimte, natuur en biodiversiteit en een daling per hectare van milieu-belastende emissies ten opzichte van bestaande glastuinbouwgebieden.
<i>GLAMI</i>	GLastuinbouw en Milieu. De naam waaronder het convenant tussen sector en kabinet dat in 1999 is ondertekend bekend is geworden. Tevens de naam van de uitvoeringsorganisatie van dit convenant, gevestigd te Utrecht (Novem)
<i>IMT</i>	Integrale Milieu Taakstelling
<i>IOP</i>	Integraal OntwikkelingsPlan
<i>IOPW</i>	Integraal OntwikkelingsPlan Westland
<i>Infrastructuurregeling</i>	De Infrastructuurregeling Glastuinbouwgebieden heeft tot doel het subsidiëren van de aanleg of verbetering van infrastructurele en daarmee samenhangende landschappelijke en recreatieve voorzieningen.
<i>Netto oppervlakte</i>	Het oppervlak glasopstanden
<i>OPP</i>	Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke Sector B.V. (onderdeel van de Bank Nederlandse Gemeenten)
<i>PPS</i>	Publiek Private Samenwerking
<i>Projectvestiging glastuinbouw</i>	Proces waarbij via een projectmatige aanpak in het in te richten glastuinbouwgebied alle benodigde gronden gelijktijdig worden verworven. Vervolgens voorziet de initiatiefnemer het gebied van de noodzakelijke harde-, water- en infrastructuur en vindt in de tijd gezien een compacte uitgifte van tuinbouwkavels plaats.
<i>PT</i>	Productschap Tuinbouw
<i>RIG</i>	Commissie Ruimtelijke Inrichting Glastuinbouwgebieden (een subcie van Glami)

<i>RROG</i>	Regeling Reconstructie Oude Glastuinbouwgebieden
<i>RSG</i>	Regeling Stimulering Glastuinbouw
<i>STIDUG</i>	Stimuleringsregeling Inrichting Duurzame Glastuinbouwgebieden

Informatie per hervestigingslocatie

Zuidplaspolder

<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Gemeenten</i>	Zevenhuizen-Moerkapelle, Waddinxveen, Nieuwerkerk a/d IJssel en Moordrecht
<i>Totale project-oppervlakte</i>	350 - 700 ha
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	max. 300 ha
<i>Netto glas</i>	ca. 200 ha
<i>Initiatiefnemers</i>	WLTO i.s.m. enkele projectontwikkelaars

Algemeen De Zuidplaspolder is een gebied dat dringend aan herinrichting toe is. Verspreid glas, verspreide bewoning, verspreide bedrijvigheid en een zeer gebrekkige infrastructuur kenmerken dit bijna laagste gedeelte van Nederland.

Daarnaast liggen op deze polder vele verschillende ruimteclaims:

- 200 ha glastuinbouw vanuit het Afsprakenkader
- Rotterdam wil deze polder reserveren voor woningbouw na 2010
- Het is een zódanig laag gelegen polder dat deze zeer geschikt is voor waterberging
- Strategisch Groen Project 'Zoetermeer/Zuidplas' (Zuidrand Bentwoud)
- Groene Hart

Delen van deze polder hebben reeds de bestemming glastuinbouw. De in het afsprakenkader genoemde 200 ha zijn additioneel.

Bij gebrek aan duidelijkheid omtrent de toekomstige bestemming en omtrent de mogelijkheden voor een georganiseerde vestiging worden momenteel op verschillende plekken nieuwe kassen gebouwd zonder rekening te houden met collectieve zaken. Met name in het noordelijk deel geldt dat "Wie de grond heeft, die bouwt."

In het zuidelijk gedeelte wordt een gebied van ca. 50 ha voor de glastuinbouw ontwikkeld. De betreffende gronden tussen de Eerste en Tweede Tochtweg hebben reeds de bestemming glastuinbouw maar deze bestemming is slechts ten dele gerealiseerd in verband met de gebrekkige ontsluiting. Door de gemeente Nieuwerkerk is de procedure gestart om delen van het bestemmingsplan zó aan te passen dat de ontsluiting van dit gebied verbetert. De grondverwerving in dit deel van de polder is van start gegaan.

Gezien de ligging krijgt de Zuidplaspolder als geheel bijzonder veel aandacht van Westlanders.

Wat gebeurde in 2000? Op initiatief van de WLTO zijn plannen ontwikkeld voor een locatie van 200 ha netto-glas. De Tweede Kamer heeft duidelijk uitgesproken voorstander te zijn van vestiging van glas in deze polder. In de 5^e Nota wordt aangegeven dat de mogelijkheden voor glastuinbouw in de Zuidplaspolder in 2001 zullen worden verkend.

Na een aanvankelijk terughoudende opstelling van de zijde van de provincie Zuid-Holland in verband met de gang van zaken rondom Cromstrijen, lijkt de provincie de ontwikkeling van de Zuidplaspolder ter hand te willen nemen. GS hebben aanvang 2001 een besluit van die strekking genomen.

De eerste stap die de Provincie in 2001 zal moeten zetten is het tussentijds wijzigen van het streekplan Zuid-Holland-Oost.

De commissie is hierover verheugd. Zij is tevens van mening dat de aandacht niet alleen moet uitgaan naar het realiseren van 200 ha glas maar dat uitgangspunt hierbij moet zijn een complete herinrichting van het gebied waarvan deze 200 ha glas deel zullen gaan uitmaken. Een dergelijke integrale aanpak is dringend noodzakelijk gezien de vele ruimtelijke aanspraken op deze polder.

- Plannen voor 2001*
- Februari: Provincie neemt besluit
 - Wijziging Streekplan Zuid-Holland-Oost
 - Opzet projectorganisatie
 - Uitwerking integraal plan
 - Start grondverwerving

Bijzonderheden -

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			200 ha							

Berlikum

<i>Provincie</i>	Friesland	
<i>Gemeente</i>	Menaldumadeel	
<i>Totale project-oppervlakte</i>	178 ha	
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	110 ha	in twee fasen
<i>Netto glas</i>	90 ha	
<i>Initiatiefnemers</i>	Tuinbouwstichting Noord-West Friesland i.s.m. gemeente Menaldumadeel en projectontwikkelaar VEK	

Algemeen Nieuw ontwikkeld gebied aansluitend op enkele reeds langer bestaande glastuinbouwbedrijven.
Groot voordeel van deze locatie is de met het Westland vergelijkbare lichtinstraling en de relatief lage grondprijs. Dit heeft vooral glasgroententeeltbedrijven aangetrokken.
Berlikum is één van de locaties van Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).

Wat gebeurde in 2000? De locatie Berlikum is zeer succesvol gebleken. Een deel van de locatie is in de loop van het voorjaar in ontwikkeling genomen. Diverse bedrijven zijn in aanbouw.
Ca. 30 ha (bruto uitgeefbaar) is nog beschikbaar. De grondverwerving voor dit gedeelte is nog niet afgerond. De belangstelling voor deze kavels is groot.

Plannen voor 2001 Uitgifte van de laatste kavels
 Afronding collectief waterproject
 Afronding van het project.

Bijzonderheden Stidug-aanvraag ingediend.

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase 1	VOL									
fase 2	30 ha									

Toekomst De ruimte die het streekplan aan de glastuinbouw geeft, is met het afronden van dit project volledig gerealiseerd. De Tuinbouwstichting Noord-West Friesland is in overleg met de provincie en de gemeenten Menaldumadeel, het Bildt, Franekeradeel en Wûnseradiel om te komen tot een verdere uitbreiding van de glastuinbouw in Noord-West Friesland. De provincie zou hiertoe ruimte moeten bieden in het binnenkort aan te passen streekplan. Waar precies deze uitbreiding van ca. 200 ha gedacht wordt is nog niet beslist. Koppeling aan het bestaande gebied bij Berlikum ligt voor de hand.

Klazienaveen 't Rundedal / Erica (west)

Provincie Drenthe
Gemeente Emmen

Klazienaveen 't Rundedal

Totale project-oppervlakte 265 ha
Bruto uitgeefbaar 150 ha In drie fasen
Netto glas 110 ha
Initiatiefnemers Gemeente Emmen

Algemeen Bij Klazienaveen is een glastuinbouwgebied van ca. 150 ha (netto glas) dat vanaf de 60-er jaren in ontwikkeling is gekomen. Een groot deel van deze bedrijven heeft een koppeling met een centrale STEG voor warmte, CO₂ en elektriciteit. Aansluitend op dit gebied is een nieuwe uitbreiding gepland voor ca. 110 ha netto glas. Dit project wordt gekenmerkt door een groot en ambitieus natuurontwikkelingsproject rondom het riviertje 'de Runde'. Dit natuurontwikkelingsproject is zó groot dat van de 265 ha bruto-projectgrootte ca. 110 ha netto-glas overblijft.

Wat gebeurde in 2002? MER-rapportage is in juni afgerond. De bestemmingsplanwijziging is gestart. Hierbij doen zich geen directe knelpunten voor. Van de totale oppervlakte is ca. 80% in eigendom. Verwacht wordt dat hier in de loop van 2001 de eerste kassen kunnen worden gebouwd.

De commissie is van mening dat de ontwikkeling van dit gebied goed verloopt.

Plannen voor 2001 Vaststellen ontwerp-bestemmingsplan Rundedal (mei)
 Uitgifte fase 1
 Start bouw eerste kassen
 Aanleg natuurontwikkelingsproject
 Aanvang aanpassen infrastructuur

Bijzonderheden De gemeente heeft een aanvraag voor de Stidug ingediend. In het bestemmingsplan zal de mogelijkheid voor onteigening worden opgenomen.

Tijdpad	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase 1		50 ha								
fase 2			50 ha							
fase 3				50 ha						

Erica (west)

Totale project-oppervlakte ca. 160 ha
Bruto uitgeefbaar ca. 120 ha
Netto glas ca. 80 ha
Initiatiefnemers Gemeente Emmen i.s.m. Grontmij (PPS-constructie in voorbereiding)

Algemeen In Erica is ca. 115 ha netto glas aanwezig waarvan ca. 40 ha dringend aan herstructurering toe is. Er zijn plannen voor een uitbreiding van het bestaande gebied in westelijke richting met 80 ha netto.

Wat gebeurde in 2000? De gemeente heeft het startschot gegeven voor het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie en een eerste aanzet tot bestemmingsplanwijziging. Grontmij voert deze opdracht uit. De gedachten gaan uit naar ontwikkeling in samenwerking met Grontmij (PPS-constructie).

Plannen voor 2001 Plannen nader uitwerken
 PPS convenant sluiten

Bijzonderheden -

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase 1				60						
fase 2					60					

Toekomst Voor de verdere toekomst zijn er initiatieven om te oosten van Erica een verdere uitbreiding te realiseren. Deze initiatieven zijn nog in een verkennende fase.

Grootslag

<i>Provincie</i>	Noord-Holland	
<i>Gemeenten</i>	Wervershoof en Andijk	
<i>Totale project-oppervlakte</i>	385 ha	
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	287 ha	in vier fasen
<i>Netto glas</i>	Ca 200 ha	
<i>Initiatiefnemers</i>	Stivas i.s.m. Arcadis	

Algemeen Grootslag is een geheel nieuw glastuinbouwgebied in een gebied waar voornamelijk vollegrondsgroententuinbouw plaatsvindt in de nabijheid van de veiling van Zwaagdijk. In dit gebied is ruimte voor ca. 200 ha netto glas waarvan een deel recentelijk is gerealiseerd. Dit project is een volledig private ontwikkeling. Stivas en Arcadis hebben daartoe een gezamenlijk ontwikkelingsbedrijf Grootslag B.V. opgericht. De inbreng van de gemeenten en provincie is beperkt tot het scheppen van de planologische randvoorwaarden, het afgeven van de benodigde vergunningen en het aanvragen van subsidie. Er wordt veel aandacht geschonken aan de landschappelijke inpassing. Overige collectieve voorzieningen zijn relatief beperkt. Fase 1 (ca. 70 ha bruto) is afgerond in 1999.

Wat gebeurde in 2000? Voor fase 2 is de bestemmingsplanwijziging in de inspraak. De gemeenteraad van Wervershoof is na een periode van aarzelen in september alsnog akkoord gegaan met de plannen. De commissie heeft geadviseerd de gemeenten nauwer te betrekken bij de planvorming. De uitgifte van fase 2 is inmiddels goed op gang gekomen. Echter, de door de projectorganisatie zelf opgelegde drempel dat 60% verkocht moet zijn alvorens een beslissing wordt genomen over het bouwrijp maken, is in december niet gehaald. Daardoor is dit besluit met enkele maanden uitgesteld. De grondverwerving in de rest van het gebied verloopt moeizaam.

Vanuit organisatorisch oogpunt neemt Grootslag een unieke positie in omdat het de enige locatie is die 100% privaat wordt ontwikkeld. Dit betekent dat de betrokkenheid van de gemeenten Wervershoof en Andijk beperkt is en dit speelt de voortgang van het project in 2000 parten.

De commissie is van mening dat de ontwikkeling van dit gebied baat kan hebben bij een veel nadrukkelijker betrokkenheid van de gemeenten.

Plannen voor 2001 eerst kwartaal: beslissing over bouwrijpmaken 2^e fase (ca. 75 ha bruto).
 zomer: bouw van de eerste kassen van fase 2

Bijzonderheden De gemeenten hebben een aanvraag voor de Stidug-regeling ingediend.

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Blok 1	VOL									
Blok 2	50 ha									
Blok 3		50 ha								
Blok 4			50 ha							

Californië / Siberië

Provincie Limburg

Californië

Gemeenten Horst en Grubbenvorst (sinds 1 januari 2001: Horst aan de Maas)
Totale project-oppervlakte ca. 200 ha
Bruto uitgeefbaar ca. 150 ha
Netto glas ca. 110 ha
Initiatiefnemers Gemeenten Horst en Grubbenvorst i.s.m. LioF, Rabobank en VEK

Algemeen Californië is een uitbreiding van een bestaand gebied. Ongeveer de helft van deze 'uitbreiding' heeft reeds de bestemming 'glastuinbouw', voor het overige deel is recentelijk een mer-procedure afgerond.

Wat gebeurde in 2000? De mer heeft uitgewezen dat uitbreiding van de glastuinbouwactiviteiten bij Californië mogelijk is. Dit zal resulteren in een aanpassing van het streekplan (POL) en het bestemmingsplan. De grondverwerving in het reeds bestemde gedeelte is gestart met een algemene informatiebijeenkomst. Men is hoopvol dat voldoende gronden kunnen worden aangekocht. Passieve acquisitie heeft voornamelijk belangstelling van tuinders uit de regio opgeleverd.

Plannen voor 2001 Juni: vaststelling nieuw streekplan (POL)
 Start bestemmingsplanwijziging
 Grondverwerving
 Start bouw eerste kassen in nieuwe gebied

Bijzonderheden De gemeenten Horst en Grubbenvorst hebben een aanvraag voor de Stidug-regeling ingediend.

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase 1										
fase 2										
fase 3										

Siberië

Gemeente Maasbree
Totale project-oppervlakte Ruim 200 ha
Bruto uitgeefbaar Ruim 140 ha
Netto glas ca. 125 ha
Initiatiefnemers Gemeente Maasbree i.s.m. Arcadis
Algemene karakteristiek Siberië is een volledig nieuw gebied dat wordt aangelegd als een industrieterrein op een zichtlocatie langs de snelweg. Direct langs deze snelweg is een aantal windmolens gepland ten behoeve van de opwekking van duurzame electriciteit. Deze locatie richt zich vooral op de grootschalige efficiënte tuinder. Opmerkelijk is dat in het gebied geen woonhuizen zijn gepland. Vanuit het Westland is de belangstelling vooralsnog zeer beperkt.

Wat gebeurde in 2000? De bouw van de eerste bedrijven van fase 1 en 2 (72 ha bruto uitgeefbaar) is begin 2000 afgerond. Op dat moment was nog 28 ha (bruto) beschikbaar.
 Eind 2000 is deze laatste ruimte uitgegeven waarvan een groot deel aan tuinders die zich hier reeds gevestigd hadden. In totaal hebben zich vier (!) bedrijven op deze 72 ha gevestigd. Het grootste bedrijf beslaat 30 ha, het kleinste 6 ha.
 Uit de in 2000 gereedgekomen mer blijkt dat Siberië voor glastuinbouw een geschikt gebied is. Dit zal in het nieuwe streekplan (POL) als zodanig worden vastgelegd.
 De ontwikkeling van fase 1 en 2 was nog mogelijk binnen de kaders van het bestaande streekplan. Met het nieuwe streekplan wordt ook de ontwikkeling van fase 3 en 4 mogelijk. De grondverwerving hiertoe is van start gegaan.

- Plannen voor 2001*
- juni: afronding streekplan (POL)
 - Bestemmingsplanwijziging fase 3 en 4
 - Grondverwerving fase 3 en 4
 - Start uitgifte kavels (eind 2001)

Bijzonderheden Geen Stidug-aanvraag 2000 ingediend

<i>Tijdpad</i>	fase	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	1 en 2	vol									
	3 en 4		70 ha								

Luttelgeest II

<i>Provincie</i>	Flevoland
<i>Gemeente</i>	Noordoostpolder
<i>Totale project-oppervlakte</i>	ca. 350 ha
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	300 ha
<i>Netto glas</i>	220 ha
<i>Initiatiefnemers</i>	Gemeente Noordoostpolder i.s.m. Grontmij, ABN-AMRO en RABO-Vastgoed

Algemeen Het gebied Luttelgeest II is te beschouwen als een uitbreiding van een bestaand kassengebied aan de oostkant van de Noordoostpolder. De planvorming voor de ontwikkeling van 220 ha netto glas in Luttelgeest II is ver gevorderd. Een PPS-convenant is bijna rond. 80% van de benodigde gronden is eigendom van Domeinen en Domeinen verleent zijn medewerking aan dit project.

Wat gebeurde in 2000? De besluitvorming over het PPS-contract heeft vertraging opgelopen. Vanuit de commissie is nadrukkelijk de wenselijkheid om tot een besluit te komen naar voren gebracht. Dit heeft het proces weer op gang gebracht hoewel op dit moment de benodigde handtekeningen nog niet zijn gezet.

Informeel is overeenstemming bereikt tussen de verschillende partijen en wordt de ontwikkeling van het gebied snel ter hand genomen. Een inrichtings-MER gekoppeld aan een bestemmingsplanwijziging is van start gegaan. Ook de verwerving van grond is gestart. De eerste uitgifte van 50 ha wordt op zijn vroegst verwacht tegen het einde van 2001.

De commissie is van mening dat dit gebied zich goed ontwikkelt.

Plannen voor 2001 zomer 2001: afronding mer en bestemmingsplanwijziging
 eind van het jaar kan de eerste grond worden uitgegeven

Bijzonderheden Geen Stidug-aanvraag ingediend

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase 1		50								
fase 2		125								
fase 3				125						

Bergerden

<i>Provincie</i>	Gelderland
<i>Gemeenten</i>	Huissen en Bemmelen (sinds 1 januari 2001 Gemeente 'Betuwestad')
<i>Totale project-oppervlakte</i>	
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	in drie fasen
<i>Netto glas</i>	350 ha
<i>Initiatiefnemers</i>	Gemeenten Huissen en Bemmelen i.s.m. Stichting Tuinbouw Overbetuwe en Liemers (STOL)

Algemeen Ruim opgezet glastuinbouwgebied in de directe nabijheid van een veiling. Veel belangstelling uit de directe omgeving i.v.m. de Waalsprong bij Nijmegen (Lent) en van de zijde van Westlanders. Vooral potplantentelers laten hun oog vallen op dit gebied.

De grondverwerving verloopt moeizaam. De druk op de grond in deze regio is groot. Naast de ontwikkeling van dit glastuinbouwgebied zijn diverse andere grondverslindende processen gaande:

- Ontwikkeling Knooppunt Arnhem-Nijmegen (KAN)
- de Waalsprong (huizenbouw voor Nijmegen noordelijk van de Waal)
- de Betuwelijn met een Centraal Container Uitwissel Punt (CUP) op de grens van Valburg en Elst.
- Landinrichtingsproject OverBetuwe
- Ruimte voor de Rivier (natuurontwikkeling in de Gelderse Poort)

De ontwikkelingen in Bergerden hebben helaas geleid tot juridische problemen. Diverse keren hebben de gemeenten en de provincie de gang naar de Rechtbank en de Raad van State kunnen maken.

De commissie betreurt het feit dat de ontwikkeling van dit gebied een juridisch karakter heeft gekregen. Hierdoor worden de ontwikkelingen duidelijk afgeremd.

Wat gebeurde in 2000? Twee geschillen zijn in 2000 door de Raad van State behandeld:

- De geldigheid van het huidige globale bestemmingsplan wordt betwist bij de Raad van State in verband met het ontbreken van een locatiekeuze-mer.
- De gemeenten Huissen en Bemmelen hebben getracht op de gronden binnen het gebied Bergerden een voorkeursrecht te vestigen. Tegen beide gemeenten zijn procedures gestart. Inmiddels is de procedure tegen Huissen door de Raad van State beslecht in het nadeel van de gemeente.

In afwachting van de uitspraken is begonnen met een inrichtings-MER met daaraan gekoppeld een wijziging van het detail-bestemmingsplan. Naar verwachting zijn de benodigde procedures afgerond in de loop van 2001. De voorintekening voor fase 1 is in april 2000 gestart. De eerste handtekening onder een koopcontract is geplaatst.

Eind 2000 werd duidelijk dat de Raad van State in beide procedures negatief heeft geoordeeld. Dit zal wellicht tot vertraging van het project leiden.

De grondverwerving verloopt vrij moeizaam. Bestudeerd wordt of het onteigeningsinstrumentarium kan worden ingezet.

- Plannen voor 2001*
- Afronden inrichtings-mer
 - Afronden detail-bestemmingsplan van fase 1
 - Start aanleg ontsluitingsweg
 - Start bouw eerste bedrijven

Bijzonderheden De gemeente Huissen heeft een aanvraag voor de Stidug-regeling ingediend.

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase 1		50								
fase 2		150								
fase 3		100								

Koekoekspolder

<i>Provincie</i>	Overijssel
<i>Gemeente</i>	IJsselmuiden (m.i.v. 1 januari 2001 gemeente Kampen)
<i>Totale project-oppervlakte</i>	600 ha (waarvan reeds 50 ha netto glas)
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	220 ha
<i>Netto glas</i>	200 ha
<i>Initiatiefnemers</i>	Projectgroep IOP-Overijssel en Gemeente IJsselmuiden Inmiddels verbreed naar een consortium (PPS)

Algemeen De Koekoekspolder heeft reeds langere tijd de bestemming glastuinbouw en verspreid in dit gebied is reeds een aantal bedrijven actief (ca. 50 ha netto). Onder druk van de afspraken in het afsprakenkader en van de commissie Herstructurering zijn de projectgroep IOP-Overijssel en de gemeente IJsselmuiden deze 'vrije vestiging' aan het ombuigen tot een duurzaam project. Met name aan de mogelijkheden voor collectieve voorzieningen wordt extra aandacht besteed. Ook aan de waterhuishouding zal extra aandacht worden besteed. In het gebied is ruimte voor ruim 200 ha extra glas. Op dit moment is ca. 25 ha beschikbaar. De gemeente heeft ca. 40 ha in bezit en verwacht in totaal 100 ha van de benodigde 200 ha te kunnen verwerven. De overige 100 zullen naar verwachting door de eigenaren zelf worden ontwikkeld. Door gebruik te maken van een 'ontwikkelingsbijdrage-constructie' wil de gemeente toch een deel van de kosten voor collectieve voorzieningen terugverdienen.

Wat gebeurde in 2000? Bestuurlijk zijn stappen ondernomen om risico-dragende partners te vinden opdat de ontwikkeling van dit gebied breder kan worden opgepakt. Diverse bedrijven hebben zich dit jaar in de polder gevestigd. De plannen voor collectieve voorzieningen zijn nader uitgewerkt. Dit heeft geleid tot een aanvraag voor de Stidug-regeling.

Plannen voor 2001 Afronding bestemmingsplanwijziging ten behoeve van waterberging en uitbreiding infrastructuur
 Geleidelijke uitgifte van beschikbare grond.

Bijzonderheden Risico's

- Geen mer uitgevoerd. De gemeente verwacht geen problemen
- Water discussie. Het betreft een laaggelegen polder waarvan de waterhuishouding de nodige aandacht vraagt.
- Sterk afhankelijk van subsidie. Met name de aanpassing van de waterhuishouding vraagt grote investeringen. Indien geen subsidie verstrekt wordt zal het gebied niet verder ontwikkeld kunnen worden
- Grondverwerving zal niet tot 100% resultaat leiden. Hierdoor komen collectieve voorzieningen onder druk te staan.

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase										

Moerdijkse Hoek

Provincie Noord-Brabant

Gemeente Moerdijk

Totale project-oppervlakte

Bruto uitgeefbaar

Netto glas 250 ha in afsprakenkader

Initiatiefnemers Provincie Noord-Brabant

Algemeen Geheel nieuw glastuinbouwgebied vlak bij twee autosnelwegen en grenzend aan een tegelijkertijd te ontwikkelen industriegebied. Door de nabijheid van Shell en een centrale van EPZ (en mogelijk ook duurzame energie van mestverbrander DEP) kan op deze locatie restwarmte van derden beschikbaar worden gemaakt. Er is voldoende warmte om ruim 300 ha glas van warmte te voorzien.

De provincie Noord-Brabant heeft in 1999 een beleidsnotitie Glastuinbouw afgerond waarin in Moerdijk 100 - 150 ha ruimte gecreëerd wordt voor Brabantse tuinders. Conform het met de provincie gevoerde bestuurlijk overleg is in het afsprakenkader 250 ha opgenomen met ruimte voor Westlanders.

De opdracht voor de reeds lopende locatie-MER is vervolgens aangepast.

Wat gebeurde in 2000? De Provincie Noord-Brabant stelde zich aanvankelijk terughoudend op. De uitkomsten van de mer zijn in de zomer gereedgekomen. GS heeft haar besluitvorming ten aanzien van de glastuinbouw gekoppeld aan de ontwikkeling van een bedrijventerrein in de Moerdijkse Hoek. De huidige voorstellen (eind november) zijn dat de provincie maximaal 150 ha netto-glas in het streekplan wil opnemen. Het definitieve besluit hiertoe wordt in maart 2001 verwacht.

Vanuit de commissie Herstructurering wordt bepleit om op deze locatie zoveel mogelijk ruimte voor glas te reserveren. Uitgerekend in deze regio is veel restwarmte beschikbaar en het is niet gewenst een deel van de aanwezige capaciteit ongebruikt te laten. Nader overleg is nodig om tot de gewenste 250 ha te komen.

Plannen voor 2001 Overleg gedep. van Geel met Brinkhorst en Pronk
 Start streekplanwijzigingsprocedure
 Opzetten van een projectorganisatie

Naar verwachting zijn de benodigde procedures eind 2002 doorlopen.

Bijzonderheden De provincie Noord-Brabant is bezig met een haalbaarheidsstudie naar een eigen ontwikkelingsbedrijf voor glastuinbouw. Hierin zal 10 miljoen gulden worden geïnvesteerd. Dit bedrijf heeft tot doel verspreid liggend glas (met name in de EHS) bijeen te brengen in concentratiegebieden. In 2001 worden hierover besluiten genomen.

Tijdpad	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase			150 à 250 ha							

Nieuwdorp

<i>Provincie</i>	Zeeland
<i>Gemeente</i>	Borsele
<i>Totale project-oppervlakte</i>	706 ha
<i>Bruto uitgeefbaar</i>	438 - 473 ha
<i>Netto glas</i>	370-400 ha
<i>Initiatiefnemers</i>	Provincie Zeeland

Algemene karakteristiek In het uiterste westen van de gemeente Borsele is de nieuwe glastuinbouwlocatie gesitueerd, ingeklemd tussen de A58 en een spoorlijn aan de noordkant en de industrie van het Sloegebied aan de zuidzijde.

Het totale plangebied beslaat een oppervlakte van ruim 700 ha die in handen is van ruim 50 grondeigenaren.

De grondverwerving is nog niet gestart. Naar verwachting zijn de benodigde procedures afgerond ná 2002.

Wat gebeurde in 2000? Het initiatief ligt momenteel bij de Provincie. Begin 2000 was nog niet duidelijk wáár in Zeeland een glastuinbouwgebied van deze omvang ontwikkeld zou worden. Er werd een locatiekeuze-MER uitgevoerd naar de locaties Reijmerswaal, Borsele/Nieuwdorp en de Kanaalzone (ieder ca. 500 ha). Bijzonder onderwerp van studie was de mogelijkheid van toepassing van restwarmte.

In juni is een concept-rapportage van een locatiekeuze-mer gereed gekomen en heeft de Provincie voor de locatie bij Nieuwdorp gekozen. Per direct is de procedure voor een streekplanwijziging gestart evenals een haalbaarheidsstudie (ZLTO en Grontmij, etc.). De resultaten van deze haalbaarheidsstudie zullen aanvang 2001 bekend worden. Naar verwachting wordt in maart 2001 een definitief besluit genomen.

De commissie is van mening dat de planvorming voor deze locatie voorspoedig verloopt.

Plannen voor 2001 maart: definitief besluit streekplanwijziging
 Instellen van een projectorganisatie
 Starten bestemmingsplanwijzigingsprocedure

- Bijzonderheden*
- Vrijwel gelijk met het bekend worden van de uitkomst van de mer is een lokale actiegroep 'Boris' opgericht.
 - Vanuit een eerder project is bij Reimerswaal nog ca. 80 ha te verwerven
 - Geen Stidug-aanvraag

<i>Tijdpad</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
fase										